

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 12.

V Celovcu 20. decembra 1877.

Leto IX.

Hudobni sin.

(Spisal J. A. Dobrčan.)

(Konec.)

II.

Hitro se je pretakal v večnost dan za dnevom. Dela je bilo obilno na domu in v polju, po dolinah in planinah — pri delu pa tečejo ure, kakor bi je z korobačem podil.

V naši hiši je bilo vse mirno. Mati je opravljala doma male otroke in živino, oče in sin sta se mučila in trudila po poljih in gozdih; sin se je ravnal popolnoma po očetovej zapovedi. Zaduševal je strastne želje po rudečej kapljici in po igri, da bi mater potolažil, posebno pa, da bi si pridobil očeta na svojo stran. „Potem,“ si misli, „bomo pa zopet veseli, začnemo od kraja in onega zlodja dobro nabunkamo.“

Mine 14 dni. Dobrej materi se je lice nekoliko zvedrilo, tudi očetu se je jasnili obraz. Dozdevalo se jima je, da se je sin poboljšal, popolnoma predrugačil. Žalibože, da sta se zmotila! Sin potuhnež je veselo opozoval premembo staršev svojih. Načerte je koval že zdaj za prihodnje dni. „Danes je ravno nedelja, malo bi ga ne škodovalo. Samo masleček ga zvernem, ob Ave Mariji bom že doma“, premišljuje. Imel je še nekoliko reparjev, pove staršem, da kmalo pride — nobeden mu ne brani.

Ne vpijani se ne, to je res, a začne igrati. Zgubi, zopet zgubi — jemlje na posodilo, zmiraj strastneje igra, zmiraj več zastavlja, dolg se nakupičuje na dolg.

Zazvoni Ave Marijo. Premišljuje, bi li šel domu, ali ne. Zmaga na zadnje dobri angelj, zapusti družbo in obljubi poplačati svoj dolg prihodnjo nedeljo.

Cel teden kuje, kje bo vzel toliko denarja, da poverne dolg in si pridobi nazaj zaigrano. „Bo pa zopet mati tarnala? Če prav stari gode in nori, za njega se ne zmenim“, premišljuje v pregrešnej duši svojej, „ali materne solze me pa vendar zbadajo v serce. Pa kaj? Da bi zmir lepo tukaj doma sedel in se ne smel ganiti nikamor, to ni nič. Zakaj smejo biti drugi židane volje

— le jaz bi se moral deržati, kakor ne bi znal do pet štetih! le jaz bi moral živeti odločen od sveta, kakor menih v svojej celici?“

Strasen boj se je vnel v mladih persih krepkega mladenca. Čutil je gorečo ljubezen do mile, proseče ga matere, a hujši bilo je strastno poželenje po omotlivej pijači, in čas tratečej igri. Očeta se je sicer bal zaradi ostrih besedi, zaradi grozenja, a mislil je, saj ga ne spolni. Le mati, mati!

Zmir huja prihaja divja burja, on opleta zdaj na levo, zdaj na desno. Žalibože, na zadnje premaga ga strast, premaga pogubljeni angelj, ko ji mu je oslepil dušne oči in zadušil vsa boljša nagnjenja.

V svojem ravnanju bil je ves teden čmeren in osoren. Vsako najmanje nasprotje ga je vjelo. Z očetom sta se večkrat zbesedila, mati pa v svojej slepej ljubezni ni opazila nikake spremembe.

Pride nedelja. Že pred je nadlegoval očeta, da bo moral v nedeljo svoj mošnjiček široko odpreti. Danes mu ne da miru. Oče, se ve, mu ne da, kar zahteva: kajti dobro je vedel, da denar je strupen gad v sinovih rokah, koji mu zmeša glavo.

„Toliko imaš pri sebi, da smeš iti med veselo družbo, da ga lahko spiješ poliček. Več ne potrebuješ in tudi ne dobiš od mene,“ govori neizprosljivi oče sinu z mirnim glasom.

„Jaz potrebujem veliko, dajte radovoljno, za kar sem rekel. Še hlapcu daste tedensko plačo; če pridno dela, mu še naveržete; meni pa odrekujete vsako prošnjo! Bom mar zastoj delal?“ odgovori černo nepoboljšljivi mladeneč, terdno namenjen kar s silo vzeti, če drugače ne dobi.

„Hlapcu plačam hlapčevski, denar ga spodbuja k pridnosti in delalnosti in ti se prištevas njemu! Praviš, da ne boš delal zastoj! Če je ravno tako, pa tudi jaz vprašam, kdaj si mi povernil tisto skerb, s katero sem te odrejeval slabega otroka? Kdaj si mi povernil tisti trud, ko sem te nosil v naročju, ker si sam nisi znal pomagati; kdaj si mi povernil vse to, nehvaležnik?“ terpko govori oče z zmir temnejim obrazom. Glas se mu je skoro tresel, kajti na dno očetovskega serca ga je ranilo takovo sinovo vprašanje; jeza se mu je vzdigovala, vendar zderževal se je še po moči svoje.

„Vi ste pa morali to storiti. Če ste z nejevoljo me opravljali, zakaj me niste vergli v vodo, saj blizu teče, ali me razbili ob kakej steni,“ gerdo beseduje nehvaležnik, „zdaj pa hočem denar“.

„To je torej plača za moj trud! kaj se prederzne reči moj lajstni sin“, vdari oče ob mizo, vez obraz se mu zmračí, oči zasvetijo, žalosti in jeze se trese. „Ko bi bil jaz svojemu očetu rekel kaj podobnega, spodil bi me bil kakor psa, — in ti se prederzneš, nehvaležnik? Denarja toliko ne dobiš, s silo najmanj. Tudi jaz sem bil židane volje v mladosti, in to si napraviti, imaš dovolj, več ne potrebuješ. Da bi delal razperti in prepire, zato nimam jaz, tvoj oče, denarja.“

„Jaz že vem, zakaj potrebujem, dajte mi, nikar se ne vstavljajte,“ vpije sin in s pestjo grozi očetu.

„Dobro, zmir bolje. Pridi sem, vdari me! Lahko me vžugaš osivelega

moža“, grenko govori nesrečni oče, počasno potegne vsako besedo, glas se mu trese. S povzdignjenim glasom nadaljuje: „Grozi, udari, pomisli le, kaj storiš — pomisli, kaj ti naredim jaz. Še imam oblast v tej hiši.“

„Jaz te zato ne vprašam stari“, zarujove sin, „daj kar sem rekel, pa je konec“.

„Kaj? paglovec, tako dalječ toraj pride?“ govori oče s strašnim glasom, ki bi moral pretresti sinu vse kosti, „ti nisi moj sin, od danes naprej te ne poznam več“, vstane in hoče oditi.

„In ti nisi moj oče“, divja sin, popade stol — zaslepljen v svojej strasti bil bi kmalo doprinesel najhujše zločinstvo.

Pri tej priči se odprejo vrata, vstopi mati — slutila je nekaj, slišaje kričanje in ostro besedovanje.

„Jezus, Marija,“ zavpije zagledavša strašni prizor, obledi, neka tajna moč jo verže med zdivjanega sina in razjarnega očeta, „ali se ti je pamet zmešala, ali se ne bojiš, da bi se ti zemlja odperla in te pogoltnilo peklenko žrelo pri tej priči!“

Grozečemu sinu odpade povzdignjeni stol, prestrašena mati ga je razorožila. Zdaj bled, kakor stena, zdaj rudeč kot pireh stoji nepremakljivo sredi hiše; mati sede na klop, toliko da je ne zgrabi omotica, strašni prizor jo je kar omamil; sin, katerega je ljubila bolj nego lastno življenje, povzdigne obo-roženo roko proti lastnemu očetu, o groza, o hudobija! To je preveč za materno serce. In oče? Tudi njega je prevzelo sinovo postopanje, ostrašil se je močno. A zdaj zopet ohrabrivši se, skoči k vratom, in ukaže zločestemu sinu, naj se pri tej priči pobere iz njegovih oči, naj ne skruni njegove hiše s svojo nazočnostjo. „Djal si, da nisem tvoj oče; pokazal si v djanju, da me res ne spoznaš — glej vrata, ne pridi mi več pred oči“, vpije z jeze se tresočim glasom.

Sin odide, ne besedice spregovorivši, le zaničljivo se je ozerl na očeta, ki je za njim vrata zaloputnil, da se je vse potreslo.

Ves onemogel se oče vsede k peči, jeza ga je vsega prevzela, pošlje so mu moči — lej trese se, kakor bi bil merzličen.

„O Bog tega nisem zaslužila, to je preveč za moje stare kosti“, sklene poterta ženica, tresoča se.

„No, ali ga ne boš več zagovarjala?“ se terpko oglasi mož. „Tega nisem pričakoval — k hiši ga pa nočem, če me pride prosit na nazih kolenih. Tuje duri naj ga bijejo po petah, tuji ljudje naj ga pekajo iz kota v kot; naj nima miru ne po dnevi ne po noči, vest naj ga grize in peče —“.

„Nikar ga še ne kolni — Bog mu grehe odpusti“, prosi žena in na glas zajoče, „nikar ga ne kolni, vsaj je že dovolj kaznovan. Zakaj me ni Bog pred k sebi poklical, preden sem doživela ta dan!“

„Zato, da vidiš, kakega strupenega gada, zvito kačo si odgojila s svojim prizanašanjem“, grenko očita hudi mož, „še neumne živali se ne vprejo starišem svojim, ta mi pa grozi s pestjo, me hoče pobiti s stolom! Naj bo, kar hoče, ne zmenim se več zanj!“

„Preveč si se vježil, ti bo žal, kdo bo mesto njega delal?“ tuguje mati premehkega serca.

„Za denar vsak rad, ne skerbi. Pozabi, da si imela odrašenega sina; glej raji, da mi te bolje odgojiš!“

O porednem sinu niso zvedeli ničesa. Sovaščani so pripovedovali, da se je tisto nedeljo zvečer pri brinjevečevih čemerno vsedel na ogel mizni; pil in pil, pa nič spregovoril, le serpo je gledal pred se in nohte grizel. Ko ga je imel že v glavi, pride po nesreči v pilsko sobo oni fant, koji ga je pred tremi tedni česnil prek glave. Zagledavši ga poskoči od mize kakor ljuti ris, ga trešči ob tla, da se mu izlije kri skoz nos in usta; ni mu zadosti zbesnelemu, zgrabi ga za vrat in zadavil bi ga bil, ko bi ne bilo hitre pomoči. Pijanega Jaka zgrabijo od zad krepke roke in predno se more braniti, leži zunaj hiše. Tu divja, kolne, meče kamenje v okna, preti zažgati hišo; a ko sliši, da se bližajo fantje, popade v vsako roko robato poleno in skoči za bližnje drevo. Fantje ga iščejo vsi raztgoteni — — — lop, lop in dva izmed njih sta hudo zadeta; drugi hitro stečejo na stran, od kodar so slišali glasno krototanje. Dobili niso več, v nočnej tmuni je zbežal divji Jaka.

Od tega dne nikdo ni več slišal o njem.

Žalostni dnevi so napočili za Aleševo hišo. Mati je hirala, notranja tuga jej je spodjedala življenje: tudi oče je zmir bolj pešal, je čmeren in siten, tuji ljudje so se morali najemati za vsako delo, kajti najstareje dete štel je komaj 14 let — vse je šlo nekako rakovo pot.

III.

Preteklo je dvajset let. Veliko se je tačas spremenilo v naši vasi, posebno pri Aleševih. Oče in mati sta davno spala mirno spanje v črnem grobu — notranji červ jima je spodjedel korenine življenja in ju je preselil iz solzne doline v nebeške visočine. Gospodarstvo je prevzel mlajši sin, čverst in berhek korenjak, dobrega serca, bistrega uma. Oženil se je z marljivo in pošteno sosedovo hčerjo, znano v vsej okolici zarad telesne krasote, a še bolj ljubljeno zarad notranje dobrote. Hiša je zmir bolj napredovala, blagostanje je bilo očito.

Nekega dne pride v našo hišo neznan berač prosit milošnje. Lice vpadeno, oči vderte in kalne, lasje zmeršeni, herbet pripognjen, vsa oprava zanemarjena in stergana je pač živa priča, da je moralo biti pretečeno življenje strašno, viharo.

„Ste li vi gospodinja zdaj tukaj?“ vpraša z boječim glasom.

„Da, sem,“ odgovori gospodinja podajaje mu turšične moke.

„Ali je stari posestnik še živ“, prša tresoč se na vseh udih. Pozna se mu, da je kaj ginjen, da ga obhajajo žalostna čutila, ktera skuša zakrivati s silo.

„Ne, je mertev. Davno že trohne njegove kosti v posvečenej zemlji“, odgovarja mlada žena, opazivši pa, kako je pri tej sporočitvi pretreslo neznanega berača, ga vpraša: „Ali ste ga mar poznali?“

„Dobro. Kdo pa je zdaj gospodar?“ kratko poprašuje, kajti notranji nemir, mu ni dal mnogo govoriti.

„Ranjega sin“, odgovarja zala žena, čudé se, da razodeva berač toliko radovednost.

„Bog vam plati,“ se zahvaljuje neznani berač — Jaka, hitro se oberne in odide na pokopališče k očetu, k materi, kterima je ogrenil stare dni, spodkopal življenje.

Išče groba, kmalo ju dobi, spozna ju iz napisov — prav vkup sta bila. Poklekne, gorke solze žalosti in kesanja lijejo mu po obrazu in močijo grob staršev njegovih.

„Mati, ali mi moreš odpustiti? moreš li pozabiti britkih ran, koje sem ti vsekali z lahkomišljenostjo svojo? Oh, tvoje ljubeče srce sem prebodel z ostrim mečem, spodkopal ti življenje in te prekucnil v črni grob! — Oče, mi moreš ti prizanesti? Pred je sijalo milo solnce miru in sreče v tvojo hišo — jaz pa sem bil isti črni oblak, iz kojega so letele vanjo ognjene pušice nesreče in zlega! Ti si me svaril — jaz sem se ti smejal; ti si mi grozil — jaz sem se s teboj norčeval — — — oče, mati! milost, odpusčenje! vsaj sem bil že dosti hudo kaznovan! Hudi červ, vest, me je že neprenehoma grizel in terpinčil, mi ni dal miru ne po dnevu ne po noči, težak kamen je ležal od tistega prokletega dne na mojem sercu, mi grenil življenje; nesreča me preganjala in dervila po širocem svetu — — — Odpusti mi — — da mi še Bog odpusti — — —!“

Tako moli, prosi, zdihuje in joka nesrečni naš Jaka — terdo kamenje bi se ga moralo usmiliti. Ne more več klečati, onemogel omahne na grob, z obema rokama pokrije obraz. Grenke misli, misli na pretečeno življenje se dervé po razburjenj domišljiji, v nemajo mu obraznost, vzbujajo strašne podobne reve in obupanja: globoki vzdihljeji se mu izrivajo iz stisnjenih persi. —

Zadnji solnčni žarki ga obsevajo. Ljudje ideči s polja se začudeno pogledujejo. Kdo bi bil ta neznani berač? Kake nadloge mu stiskajo srce? Vsak je uganjeval, a nikdo uganil, — smilil se je vsacemu prav v globočino serca.

Hlad večerni ga izbudi iz sanjarije. Vstane, se prekriža, ves objokan zapusti pokopališče. „Kje bi prenočil? E kar v nekdanji svoj dom grem, bo vendar kak kotiček prazen.“

Dobi gospodinjo pred prejo veselo pevajočo domačo pesmico. Do solz ga ganejo mili glasovi, priče notranje zadovoljnosti, mirne in lahke vesti. Ko bi mogel biti jaz tako iz serca vesel! si želi nesrečni naš Jaka. Poprosi jo prenočišča.

„Naša hiša je revežem zmir odperta; tudi tebe ne bom podila, ker vidim, da si slab in res podpore potreben; le stopi v hišo,“ govori priprosta žena.

Vstopi. Kaka čutila so ga pač navdajala? Tú, kjer bi bil lahko bogat gospodar, mora prositi za kotek kot berač! In sam si je to nesrečo zadolžil!

Ko pride pravi gospodar, prinese gospodinjo, ljuba njegova ženica, večerjo in luč. Vsedejo se okoli sklede polne kislega zelja, on in ona, pa dva fantka rudečelica, kodrastih las, angeljska nedolžnost jima sije iz modrih oči.

„Pa še ti prisedi in vživaj z nami božji dar“, vabi gospodar pri peči sedečega, nepoznanega brata, „kjer se najemo štirje, se bo tudi peti“.

„Kak dobri ljudje so moj brat in njegova ljubeznjiva ženica! srečna,

zadovoljna sta, ne manjka jima nič, in jaz — — —? o nespametna mladost! pokorim se hudo!“ zdihuje sam pri sebi Jaka. Ker ga le silita oba, gre k mizi. Kako rad bi se bil bratu razodel, ga prosil odpuščenja, ali — — se ga li ne bo sramoval berača? ga ne bo morebiti spodil?

„Tvoj obraz mi je pa čisto znan, vendar se ne spominjam, kdaj bi te bil videl v tej okolici?“ se oglasi gospodar hitro zajemaje iz polne skledе.

„Bil sem tukaj, bil; a tega je že davno,“ žalostno izdihne berač spominjaje se mladosti svoje.

„Kje si pa doma, bi te vprašal?“

„Kje sem doma? Kolikokrat sem sedel pri tej mizi, kolikokrat sem pestoval tebe, tebe svojega malega brata! Janez — — —“ več ne more izustiti, s solznimi očmi pogleda brata.

„O Bog! Jaka“, skoči dobri Janez po koncu, žlica mu pade iz rok, on pa pozabivši, da je brat njegov berač, da je stergan in umazan, ga ljubo objame in pritisne na persi svoje. Napervo poprašuje zgubljeni brat po starših, so se ga li kaj spominjevali?

„Kolikokrat se je mati jokala, pripovedovaje od tiste nesrečne nedelje! Še na smertnej postelji je skerbela za te, mi naročevala, da naj te dobro sprejemem, če se kdaj verneš. Moj brat si, ne straši se, kar je mojega, je tudi tvoje,“ govori mlaji brat.

„Kaj pa oče?“ praša Jaka z zamolklim glasom.

„Ta te ni nikdar v misel vzel; če te je kdo spomnil, nagerbančil je čelo in se molče obrnil na stran. Na smertnej postelji ti je pa odpustil vse.“

Težak kamen se odvali nekdanjemu, zdaj tako grozno kaznovanemu rogoviležu.

„Kje pa si hodil ta čas“, ga praša drugi večer brat, „povej nam vendar tvoje življenje!“

„Kratko je, a strašno, vsem v izgled,“ povzame Jaka besedo. „Tisti nesrečni večer me je jeza popolnoma oslepila. Šel, dirjal sem naprej, celo noč. Drugi dan se streznem, pregledam strašen svoj stan. Spoden od očetove hiše, na tujem, nobene pomoči. — Kaj počnem? Domu ne grem, me je sram — torej naprej. Hodim, a začne me lakota grizti; nisem imel reparja, na ptuje duri tudi nisem bil vajej terkati — zvijače bo treba, si mislim. Grem v kerčmo, ukažem si postreči. Sama ženska oseba je pri domu; mesto da bi jej plačal, jo sunem po veži in odskočim.“

Sklenem si poiskati službo. Zvem, da v vasi * * * potrebujejo dervarjev. Ponudim se, všeč sem jim. Sekam toraj derva v oddaljenem gozdu jaz, in dva stareja moža. Dobra je bila služba — da bi bil pameten! A vest me je pekla, preupila je udarec sekir, sledila in vznemirjala me na vseh stopinjah. Čmeren postanem, jamem piti in piti, pa le žganje, da bi si v njem vtopil kričečo vest. Malokdaj sem bil trezen, sperl se z vsakim, delal skoro nič. Gospod me spodi, kajti nikdo ne plačuje lenobe.

Zopet sem bil med tujim svetom. Ponudim se nekemu mlinarju. Vzame me. Sklenem, se poprijeti dela, opustiti pijačo. Premagujem se nekoliko časa,

a kmalo se začnem vdajati skušnjavam in zopet jo zavozim. Meljem vse narobe. Ljudje me tožijo in gospodar mi pokaže duri.

Od tega dne pa sem padal od pregrehe do pregrehe. Vest me je grizla, obstati nisem mogel nikjer. Potepljem se zato od vasi do vasi in jamem uzmati. "Tu se oddahne, zdihne, z roko se prime na srce, da bi mu ne počilo grozne bolesti. Brat in žena se jočeta.

„Kam zabrede človek“, nadaljuje, „jaz, sin poštenih staršev pridem v temnico. A ne poboljšam se. Ko me izpusté, zopet se poprimem starega rokodelstva. Kje bi kaj zmaknil, da bi potem pil, to je bila moja edina skerb. Vjamejo me in vtaknejo v delalnico. Tam se mi je vest zopet zbudila. Deset let sem sedel in delal. Spusté me onemoglega na truplu in duhu; britkost, notranji nemir spravila sta me skoro pod zemljo. Huda šola terpljenja me je pa tudi izučila. Od tega časa beračim.

Nisem se upal v domači kraj, a zdaj se nisem mogel več zderžati. Prišel sem in najdel starše v temnem grobu, kojega sem jim berž ko ne jaz skopal. Velika tolažba pa mi je, da sta mi odpustila, da me ti spoznaš brata. Koliko laglje bom umerl! Že čutim, da se mi bliža smert, kajti lomi me naduha, pljuča so pokončane, vse moči so že prav pri zadnjem koncu.“

Tako konča nesrečni Jaka svojo povest — v svarilen zgled vsej mladini, vsem pijancem, kojim se mnogokrat še huja godi — posebno če imajo družino.

Res bližala se mu je smert — še mesec dni ni več živel. Veliko pogrebcev ga je spremljevalo na pokopališče, kajti vsem je vzbudil sočutje, ker je bil tako grozno kaznovan za grehe v mladosti svoje.

Prijetni spomini.

VI. *Theatrum Flavium ali kolisěj.*

Za potovanje je treba veselega serca, nekaj pöterpljenja in pitane mošnje. Imel sem trojico seboj, a vendar me je užalilo, jezica me je prijela, in bolj terdo sem prijel za denarno listnico, ko slišim, da nam gostilničar vsakemu po 16½ frankov na dan zarajta. Plačal sem, pobral svojo robo, ter šel drugega stanovanja iskat. Našel sem za polovico plačila isto postrežbo, jed in ležišče v neki privatni hiši št. 75 via Frattina. Ker je bil domači sin dijak, in one dni zavolj počitnic ravno doma, vjel sem ob enem že tudi kažipota. Stirjé spremljevalci mi rečejo, kakor je Ruta rekla Noemi: „Kamor ti greš, grem tudi jaz; tvoje stanovanje naj bo tudi moje stanovanje“. Ko se udomačimo, podamo se čez korso, kapitol in forum v kolisej.

To mnogoobčudovanó poslopje mika človeka po svoji zunanji podobi in po svoji velikosti. Cesar Vespasijan ga je začel leta 72 po Kristu zidati, njegov naslednik Tit ga je dokončal, in po Vespazijanovi družini amfi-theatrum Flavium imenoval; po osmem stóletji so mu rekli zaradi njegove velikosti tudi kolisseum. Zidovje je podolgasto — okroglo in iz terdega

kamna. Troje verst močnih obokov, katerih je na okrog po 80 v enej versti, vzdiga se visoko v zrak in nosi četrto nadstropje, katero kaže v zidu med polstebri štirivoglata okna. Na okrog meri zidovje 1683', po daljavi 591', po širjavi 508', od tal do verha 151', zidanje pa je na vsako stran 159' debelo. Do 87.000 gledalcev je imelo po sedežih prostora, in do 20.000 jih je stalo po zgornjih galerijah. Srednji prostor je bil za oder odmenjen in s peskom posut, zato so ga „arena“ imenovali. Ob straneh so bile zapére, za divjo zverino, a tudi za ljudi, ki so bili odločeni za smert. Na okrog so pa vzdigale se marmornate in z blazinami pokrite klopi za gledalce, ki so bile tako ena za drugo postavljene, da je gledalec iz druge klopi čez glave onih, ki so na prvi sedeli, gledal na oder. Skoz 80 vrat je ljudstvo vrelo v gledališče, ali se vsipalo iz njega. Vsaka vrata so imela svojo številko, le ona, skoz ktera je dohajala cesarska družina, so bila brez imena.

Služilo je gledališče za igre gladijatorjev, ki so se borili med seboj na smert in za boje z divjo zverjo. Po pravici imenuje Tertulijan taka gledališča „kraje brez usmiljenja“. Arnobi je imenuje „kervave kraje, kjer se je gledalo, kako so divje zveri človeka tergale, in kjer so brez zadolženja ljudi se morili gledalcem za kratek čas.“ — Že oni mož, ki je stavil to gledališče, zidar Gaudenci, je kervavo končal svoje življenje v koliseji. Na mestu zgovorjenega plačila je sprejel smert in ljudstvo je ploskalo. Tu je končalo na tisuče kristjanov vsacega stanu, spola in starosti svoje življenje. Toliko je bilo v tem gledališču po nedolžnem kervi prelite, da je papež Pij V. nekomu rekel: „Kdor hoče svetinj imeti, naj le vzame persti iz koliseja, ki je namočena s kervjo toliko kristjanov.“

Kervavo preganjanje keršanske vere je s 3. stoletjem prenehalo, igre gladijatorjev so pa ohranile se do 5. in boji zoper zveri do 6. stoletja. Rušenje orjaškega gledališča se je menda takrat začelo, ko je leta 1084 Robert Guiskard razdeval mesto od hriba Coelija do hriba kapitoljskega. Iz travertinskih kvadrov se je pozidalo troje največih palač, namreč: *Cancelaria vecchia*, *palazzo Farnese* in *Barberini*. Vendar manjka zidovju le samo zgornja polovica dveh strani, in kar je bilo marmorja; vse drugo še stoji. V srednjem veku je služil kolisej mogočni družini Frangipani v grad in terdnjavo. Pozneje se je sredi arene postavilo znamenje sv. križa in so pozidali 14 štacij Kristovega terpljenja. Ravno papeži so zadnji čas mnogo potrosili, da se ohrani to čestitljivo zidovje našim potomcem.

Popoldne 27. maja 1877 nas je bilo par sto ljudi v koliseji, a tako smo se razkropili po mostovžih in sedežih, po galerijah in hodih, da skoraj eden drugega ni videl. Solnce je gorko pripekalo na začrnelo zidovje, s ktereга je zdajna vlada dala potrebiti mah, travo in zeleneče germičevje. Prav pust in žalosten je bil pogled iz višine. Na najvišem planu stoječ sem v duhu se postavil nazaj v poganske čase, ko je rimsko ljudstvo polnilo te prostore in veselo ploskalo, kedar so gladijatorji se morili, ali kedar so divje zveri davile nedolžne kristjane. Iz takih misli me zdrami par krokarjev, ki vriščeča letita na nasprotno stran, ker je naših nekdo preblizo dolezel.

VII. Pogled v rimsko gledališče.

Ta odstavek postavim sem, kakor ga je spisal po sporočilu zgodovinarjev grof Scherer za izvrstne bukve: „Heidenthum und Christenthum, Schaffhansen.“ — Vernimo se nazaj v leto 107, ko je cesar Trajan v koliseji napravil slavnostne igre. Mislimo si 20. december onega leta in pojdimo v gledališče. Kot ptujce nas prijazno povabijo, naj posedemo po galeriji blizu poslancev ptujih narodov, le ženske morajo se podati na višje mesto, med domače matrone. Našim očem se tam pokaže sledeči pogled.

1. Arena je s cinobrom posuta, v sredi stoječi Jovovi oltar je ovenčan in za daritev pripravljen. Nad našimi glavami letajo služabniki po mreži, ki nosi škerlatno odejo, ktera gledalce zoper solnčne žarke varuje. Pod nami pa rujovejo levi in tigri v svojih beznicah, ter sestradani čakajo na živež, ki bode človeško meso. Vsi prostori so ljudstva prenapolnjeni in njih govorica, da-si tiha, šumi kakor Tibrini valovi. Cesarska vrata se odpró, v purpurnem plašču vstopi Praetor in se poda na prvo mesto; cesar Trajan je na Jutrovem, zato ne more igrati sam načelovati. Za njim pridejo device Vestalke in senatorji v belo oblečeni. Velika tihota postane, ko Jovovi svečenik do altarja stopa, da daritev opravi. Kmalo je končal obred, Jupiter je potolažen, igre se smejo začeti.

Dokler godci zatrobijo, da po obeh ušesih šumi, nastopijo bestiarii, to so zverinam za plen odmenjeni vjetniki in sužnji. Ko pridejo memo cesarskega odra, zaženejo glas: „Caesar, morituri te salutant! (Cesar, pred smertjo te pozdravljamo!)“ Da se podaljša sirovo veselje gledalcev, zato se veči del zažene v ječe nazaj, ostale pa privežejo na kole, potaknejo v mreže, ali je pustijo sedeče in stoječe v areni. Na Vestalkino znamenje se vrata zverinjakov odpró. Gladni ter od služabnikov zdraženi levi, medvedje in tigri planejo po areni, da svoj serd ohladé in glad potolažijo. Čez malo časa polnijo tla zdrobljene kosti, stergana čreva in oglojene glave. To zaverženo ljudstvo je videlo kri, a ni se je nasitilo. Druga, tretja trumna obsojencev se pritira in mesarjenje se z novega začne, pa tudi veselje gledalcev podaljša. Ko so vsi bestiarii pomorjeni, potem že spodijo zveri v zverinjake nazaj. Posebni možje, confectores, potegnejo s kavelji merliče v spoliarium. To je bil poseben prostor, kjer Merkur in Pluto čez mertve stopata; prvi se jih dotika z razbeljenim železom, drugi vsakega s kladvom pobije, kdor še kaj življenja pokaže. Ko so merliče odpravili, pregrebejo pesek lepolični mladenči, da koščiice odpravijo in kri zagernejo.

Dokler se vse to godi, perši na gledalce dobrodišeča rosa iz pozlačenih ceví, ki se deloma še zdaj opazijo. Kakor velikansko ostrešje, se vzdiga in pada z zlatom prešiti velarium, da hlad podeli in s kervjo osmrjeni zrak očisti. Do tisuč orodja dela omotno godbo, in do sto burkežev kratkočasi ljudstvo, ki še novih iger želi.

2. Igra se nadaljuje, ko nastopijo gladiatorji, ali bojevalci z orožjem. Tudi oni pozdravijo cesarja prejšnjim enako in začnejo boj, ko se jim zna-

menje da. Razne verste bojevalcev se poskusijo zapored. Nekteri imajo ščit, drugi sulico, drugi meč, drugi zanjko ali mrežo; prvi se bojujejo peš, drugi na konjih, tretji pa na vozéh. Različni način, kako se smert zavdaja, pomnoži gledalcem veselje. Ko so posamni gladiatorji tako za kratek čas se pomorili, pride jih na enkrat cela truma. To so auctorati, ki so prodali se v smert in v napred že odpovedali se vsakemu pomilostenju. Še le takrat, kedar so že vsi pomorjeni, podavljani, popehani, usmerteni, konča se vojska. Več sto trupel zavlečejo v stran, da Merkur in Pluto dela dobita. Naga trupla se veržejo ponočni čas v Tiberio.

Dokler mladostni sužnji pesek pregrebajo, oglejmo si ljudstvo. Ako morija ni bila zadosti živahna, postalo je nemirno ter z nogami bilo ob tla, da so prodajalec gladiatorjev na bojišče prihiteli in z gajzlami priganjali borilce na večo morijo. Kedar je pa kdo po daljšem boju nasprotnika dobro zadel, klicalo je ljudstvo radostno: „Habet, habet! (Dobil je, dobil!)“ Zmagani revež vpogni eno koleno in prosi gledalce milosti. Ako Rimljanke povzdignejo palec, rešen je, če ga nagnejo, pa mora umreti.

3. Priprave za lov so končane, tretji del igre se začne. Od ene strani pristopijo bojevalci, in v istem času se privaliijo iz nasprotnih vrat celi hribi z dernom in germovjem obraščeni, ktere umetni stroji premikajo. Iz germovja planejo levi, tigri, medvedje, turi in napadejo v divjem naskoko slabo orožene bojevalce. Serčnost kažejo tudi ti in se branijo izverstno. Divjost vidiš na obrazu gledalcev, borilcev in zverin. Le kratko je vojskovanje, čez malo se valjajo ljudi in zveri mrtvi po tleh. Par levov iz Numidije in par medvedov iz Turja koraka zmagovalno po areni ter gloje merliče.

Minula je ura za uro, dokler gledamo kervave boje v gledišču. Že 10.000 ljudi je na ukaz Trajanovi umorjenih, ljudstvo pa še ni nasiteno, temoč novih iger tirja in preklinja cesarja, ko sliši, da ni več gladiatorjev živih. Zdaj vstane Praetor in glasno bere ljudem sledeči cesarjevi list: „Mi ukažemo, da se vklene Ignaci, ki terdi, da nosi križanega v sebi, in da se zapelje v slavni Rim, kjer bodi zverinam živež in ljudstvu veselje!“ Zopet se vrata odpró in v areno stopi častitljivi starček, sivolasi Ignaci. Ko ga zagleda, od veselja zaploska zbrana druhal, levi strašno zarujové, Ignaci poklekne ter glasno pové: „Jaz sem pšenica Gospodova, mene morajo zmleti zobje zverinski, da postanem čisti kruh božji!“ Komaj je to izgovoril planeta dva leva nad njega in ga zdrobila, da so ostale le samo največe in najterše kosti.

Sovraženih kristjanov škof je umorjen. Rimljani in Rimljanke zapusté zadovoljni svoje sedeže, da se podajo po mostovžih, stopnicah skoz osemdesetera vrata domu, zraven pa hvalijo cesarja za kratek čas, ki so ga danes užili. — Ostudno ljudstvo! — Jaz pa ne morem od tega kraja se ločiti brez največega spoštovanja do onih, ki so za keršansko vero dali kri in življenje, a tudi ne brez pomilovanja tistih, kterim je vera le prazna pena!

Kerščanska družina.

Povest za otroško mladino iz pisem Krištofa Schmidt-a.

(Poslovenil J. Severjev.)

(Konec.)

„Dobro, preljubi sin“ — reče oče. — „Bog naj te krepi, da ostaneš stanoviten do konca. Res da si še mladeneč, ali po milosti Božjej si jak in pogumen ko mož. Njegova milost bodi nadalje s teboj, da tudi o tebi beseda velja: „Srečen je človek, ki poterpežljivo prestane skušnjo, ker ako bode najden, da je izkušnjo prestal, prejme venec življenja, kateri je Bog obljubil vsem, ki ga ljubijo.“

Sin pogleda s sklenjenimi rokami molče kviško k nebesom, objame hitro očeta in mater, gre terdnih korakov iz sobe, častnik pa mu sledi.

Blagi Tit in njegova pobožna žena prečula sta vso noč v molitvi, drug drugega tolažila in oserčevala. Sedaj pa, ko je napočil dan, pričakujeta smerti vsako uro. Nazadnje pride častnik.

„Blaga gospa“ — reče Mariji — „prišel sem, da te peljem h kralju. Ti in tvoj mož nista se usmilila svojih otrok, ah usmili se sedaj saj sama sebe. Zares, milujem te, da mora tvoja glava pasti pod sekiro, kajti to smert so ti namenili. — Ti se smehljaš? — Veselo gledaš k nebu? — Ali ne ceniš življenja celó nič, kterega boš morala koj izgubiti?“ —

Pobožna, nebeških čutov navdihnjena žena odgovori: „Izgubila bom sedaj to minljivo življenje, ali pridobim si pa večno življenje. Veselim se, da bodem v malo trenutkih videla svoje otroke. Nikakor me ne žalostí, da zapustim moža, ker mi bode, ne dvomim, danes ali jutri sledil. O ko pomislim na nebesa, kako pusta in brez radosti mi je ta zemlja! Ali tamkej — v nebesih, kako blaženi bomo tamkej! Tam ni več ločitve! Tam ni več solz! Tam ni več izdihovanja! Nobeno oko ni videlo, nobeno uho slišalo in v nobeno človeško srce ni prišla še taka blaženost, katero je Bog pripravil onim, ki ga ljubijo!“ —

„To je naša najlepša tolažba,“ reče Tit — „naša najblažnejša nada! — Imela sva v življenji marsiktero žalostno uro in z globoko britkostjo naji je navdajala te zadnje dni smert najinih preljubih otrok; ali terpljenje in muke tega časa, da vsega najinega pozemeljskega življenja, niso vredne one blagosti, ki nama je tam gori pripravljena!“ —

Marija vzame naliče, da si ga ogerne in reče: „Preljubi mož — ne jemljem slovesa, ko se ločim od tebe ter se podajam v smert! — Zdi se mi, ko grem na drugi svet, kakor bi šla le čez ulico v drugo hišo, da, celó le v v drugo izbo, kamor v kratkem prideš tudi ti za menoj. — Smert naji loči tukaj le za kratek čas, sklene pa naji in najino deco tam pri Kristusu, pri Mariji, pri apostolih in vseh blazih ljudeh na veke. — Zakaj bi tedaj žalovala? — Le radujva se serčno, kajti že osrečuje naji blažena nada!“ —

Hiti iz sobe; častnik jo spremlja.

Predno je ura minila, priteče častnik zopet ter reče: „Tit, idi z menoj h kralju!“ — Tit gre ž njim. Častnik ga pelje v kraljevo sobano. Kralj stoji pri mizi, na kterej so bila krasna oblačila škerlatna in svilnata, vsakoverstna sreberna posoda, zlate dragotine, dragi kameni in biseri. Tit se prikloni kralju ter ozré se z zaničljivim pogledom na vse te dragocenosti. — Kralj reče: „Stvari te baže že niso tebi nič. — Tudi tvoji otroci zametovali so te dragotine. Idi z menoj. Pokažem ti boljih zakladov.“ —

Tit odgovori: „Ne prizadevaj si zastonj, o kralj. Pelji me rajše na pogorišče, in na mesta s kervjo poškropljena, kjer so bili moja žena in deca umorjeni. — Nič več nočem od tega sveta. Vse, kar si mi mogel pokazati krasnega in veličastnega na tem svetu, ne cenim nič!“ —

Kralj reče: „Idi in glej!“ — Odpre duri in veli mu noter stopiti. Tit stopi v prekrasno dvorano in osupnjen ostermi, enako kamnenemu kipu; kajti — kaj zagleda? — Njegova žena obdana od svojih treh otrok sedi vesela in radostna v dvorani in vsi pogovarjajo se polni najserčnejšega veselja med seboj. Niso ga koj zapazili; on pa se ni mogel dolgo iznebiti svojega stermenja. Isto tako kakor človek strahu obledi, obledel je on veselja. Serce bije mu močno, ne more dihati, ne more govoriti. Nazadnje se jim bliža z razprostertimi rokami in zavpije na ves glas: „O Bog nebeški, kaj vidim? — Ali še živiš preljuba žena? In tebe, draga moja hčerka, tebe niso vergli divjim zverem in vaji, preljuba sina, niso umorili? — Vas vse, od katerih sem mislil, da ste grozovito smert storili, vidim vse žive? Zdi se mi, da vas vidim kakor bi od smerti vstali!“ —

Vsi poskočijo kviško in hité mu naproti. Žena ga objame in moči mu obliče s solzami največega veselja, otroci se mu obesijo na rame, poljubujejo roke, oklepajo se mu nog. Vsi so bili neizrečeno srečni. —

Kralj raduje se genljivega prizora in njemu samemu stojé svetle solzice v očeh. Poslednjič upokoji se Titu neskončno radostno serce ter reče kralju: „Povej mi pa vendar, o kralj, zakaj si nam naprej tako ostro grozil in mojim otrokom naznanil tako grozovito smert, pa si nam sedaj tako neskončno milostiv in blagovoljen?“ —

Kralj odgovori: „Dolžnost moja je, da ti to razjasnim. Ni mi treba ti še le praviti, da sem bil jako nasproten kristijanski veri in mislil na to, pregnati jo iz mojega kraljestva. S teboj sem hotel začeti, ktereга kristijanje čislajo ko pervaka svoje občine. Tvoj izgled naj bi bil privabil še druge, ko bi mi bil pokoren, da enako storé! — Ko bi se mi bil pa vstavljaj, naj bi je bila strašila tvoja smert. Ali zavergel si moje ponudbe. Mislil sem si torej, da s tvojimi otroci najdem pot do tvojega očinskega serca in pripravim te k temu, da bi rajše dal svoje življenje, kakor izročil otroke gotovej smerti.“

„Kaj se je tvojim otrokom in ženi dogodilo tukaj v poslopji, o tem ne veš še nič. Naj ti sedaj o tem povem in veselil se boš tega.“

„Poklical sem, kakor ti je znano, najprej tvojega najmlajšega sina. Ta le častnik imel je povelje, naj ti pové, kaj otroka čaka. Stari vojščak mi je pravil, kaj sta vidva z ženo, kaj je vaju sin govoril, predno je bil odpeljan.

Prilizoval sem se zalemu dečku, gladil mu lica in zlate kodre ter mu pokazal vse, kar more otroka veseliti, in obetal mu, da mu vse podarim. On pa je le z resnim obličjem odkimaval z glavo. Peljati sem ga ukazal k gorečej gromadi in čuditi sem se moral, kako veselo je bilo dete pripravljeno, da ga veržejo v ogenj. Ali usmilil se mi je deček. Velel sem, naj še mu za sedaj odkažejo sobe v mojem poslopji in ga čuva, ali naj dobro zanj skerbé, da mu nič ne manjka.

Zopet pošljem častnika k vama, velivši mu, naj vas uterdi v mnenji, da je bil vajin ljubi sinček sežgan. Ukažem mu, naj pokliče vajino hčer in vama naznani, kakošna smert jo čaka. Častnik jo pripelje in pové mi osebno vse, kaj se je dogodilo med njo in njenimi roditelji. Ponujal sem jej najličnejših lepotic, do katerih imajo veselje deklice njene starosti. Velel sem, da jej pokažejo divje zveri, ki so iz železnega omrežja z žarnimi očmi prežile na plen, in s široko odpertim žrelom hlepeli po njenej kervi. Ukažem, naj nežno devičico postavijo sred dvorišča. Vojaki odidejo. Jaz in mnogo mojih ljudi gledamo iz oken mojega poslopja. Ali ona je stala vesela in dobre volje, kakor popisujejo vaše povesti angelje Božje, in čakala brez strahu, da se odpró duri. Ali kako serce bi bil moral imeti, ko bi bil dal tako nežno milotno dete požreti divjim zverem. Nisem mogel! —

Nepremakljiv enako njej in vajinemu najmlajšemu sinu bil je tudi najstarejši. Čeravno je bil bolj podoben dečku ko mladenču, govoril je z menoj dostojno in krepko kot možak. Ukazal sem, naj ga peljejo na morišče. Lesen križ, kladvo in žebliji so mu pred nogami. Toda strahu ni pokazal. Ni čakal, da bi ga bili rabeljni vergli na križ, sam se vleže z razpetimi rokami in nogami na križ ter reče rabeljnom; „Storite kar vam je zapovedano, kakor je umerl moj Odrešenik, hočem tudi jaz umreti!“ —

„Zares“ — nadaljuje kralj — „v vajinih otrocih žije nebeška krepost, proti ktorej ne premorejo nič vse zemeljske moči. Spoznati sem moral, da sem zmagan. Sam sem ga peljal k bratu in sestri. Tvoja žena je pokazala, da je vredna odgojiteljica takošnih otrok. Podaril sem materi njene otroke, in sedaj darujem tebi otroke in mater!“ —

Kralj objame Tita ter reče mu: „Vera, ki rodi tako sadje, tako dobre ljudi goji, s tako nežnimi vezmi sklepa roditelje in otroke, tako terdno upanje večnega življenja po smerti cepi v serce, mora biti iz nebes. — Na tebi, na tvojih otrocih spoznal sem še le, kako velika in veličanska je kerščanska vera, kako blaženi dar nebeški je kerščanstvo!“

„Sedaj pa, preljubi Tit“, nadaljuje kralj — „bodiva prijatelja! — Terdno sem sklenil, pokristijaniti se. Vzemite me med vašo družino, blagi dobri ljudje. Da, iz serca želim stopiti v vašo kerščansko občino. Dobro vem in sprevidim, da ne bo še konca preganjanju kristijanov v naši deželi; vem, da bom moral raz glave položiti svojo krono. — Toda kaj so vse krone na zemlji proti onej kroni, do ktere more dospeti tudi najborniši človek na zemlji, ki enako vam veruje, upa in ljubi!“ —

Brez vse prilike krasnejša je ona krona! —

Staro in novo leto.

(Zložil Viktor Eržén.)

Staro leto.

Bog te živi, dete moje mlado!

Novo leto.

Hvalo lepo, mati ljuba, draga!

Staro leto.

Teško pot mi bodeš nastopilo,
Leto mlado! Človek bo radosten
Tvoj sprejem sicer obhajal najprej,
A prekmalu grajal bode tebe,
Se grozeč darovom tvoje roke,
Ki bogato bodeš jih delilo.
Sreče rog nad komur boš izsulo,
Leto novo, ta vesel te bode
In bo hvalil tvojo radodarnost.
Kar prijel, postalo bode zlato;
Kar vsejal, mu bode izkalilo;
Kar začel, vse srečno bo doveršil;
Se hvaleč poslovil bode s tobaj,
Kadar spet novó rodi se leto. —

A nasprotno, če pokažeš terdo
Sinu vbogemu se ti Adama,
In odtegneš svojo mu prijaznost
Le nekoliko trenotkov, — se razgnjevi,
In grozil bo tebi brezkončno.
Pisano bo v tebi glédal mater,
Ki ga neusmiljeno terpinčiš! —

Novo leto.

Ne govori tega, leto staro,
Ki sovražno bilo si človeku,
Njemu sekalo globoke rane
In uničevalo mu početje!
Jaz pak bodem vedno mu dobrostno
Staro togo brisalo iz misli,
Da se bode veselil življenja,
Da namenu svojemu bo služil!
Kar prijel, postalo bode zlato;
Kar vsejal, mu bode izkalilo;

Kar začel, vse srečno bo doveršil;
Se hvaleč poslovil bode z mano,
Kadar mi slovesa ura bije!

Staro leto.

Javeljne se bode izpolnilo,
Kar obétaš s sladko ti besedo
Pri nastopu svojega vladarstva!
Če to meniš, mi zeló se motiš!
Človek ti nikdar ne bo hvaležen,
Stori dobro mu, — al stóri hudo,
Nikedar ne moreš mu postreči! —

Jaz imelo sem jednake sklepe,
Ko sem zasukalo se iz veka.
Tudi jaz sem mlado le želelo
Blagostanje širiti v človeštvu —
Varali pak so me upi moji!
Človek v srcu svojem je popačen,
In občutki njega so begoti
Ter preminjajo se vsakim dnevom;
Bog v nebesih sam ne dela njemu,
Kar zahteva v svoji bedastoči:
Dež pošilja mu in solnce blago,
Rast da zemlji za vesoljnost širno,
In celo, še kadar On vničuje,
Nov život iz razvalin požene, —
Ipak človek v dušinej slepoti
Često krat od Njega se obrača,
Ne ceneč dobrosti in modrosti,
Ki se javite v okrogu stvarstva!
Česar Bog v nebesih ne doseza,
Upaš-li, da bodeš ti doseglo? —

Novo leto.

V temni je bodočnosti zakrito,
Kaj in koliko bom jaz doseglo; —
Ti me strašiš — ipak jaz hčem serčno
Nalog svoj izpolnjevati vestno.
Stvarnikovi roki pak izročam
Ves izid pri težkem svojem delu! —

Marijin kip.

Čarobno solnčni svit blišči
V Marije rožni kip,
Ki daleč, potnik, kliče ti:
Zri semkaj vsaki hip.

Nebeška mati milostno
Zre v tebe tužnega,
Z nadzemsko čisto ti roso
Gasi plamen serca.

Oko zamolilo razvedri,
Ki polno je solza,
I v srcu tužnem zaplamtí
Luč mira sladkega.

Tu slajša tužni se spomin
Nekdanjih grenkih dni;
Tu čuti bliže zemski sin
Se rajski gloriji.

Družba sv. Mohora.

Vabilo v družbo sv. Mohora za l. 1878. *

Po odborovem sklepu so udom družbe sv. Mohora prihodnje leto namenjene sledeče knjige:

1. „**Slovenski Goffine**“ — t. j. razlaganje beril in evangelj ob nedeljah, ob Gospodovih in Marijinih praznikih, ob godovih svetnikov in svetnic Božjih in ob raznih drugih cerkvenih priložnostih z dotičnimi keršanskimi nauki. Po malokteri knjigi so družbeniki toliko popraševali, kakor ravno po: „Slov. Goffine-tu;“ zato si je odbor v svesti, da bode z izdavanjem tega dela ustregel občni želji. Knjiga bode obsegala 56 tiskanih pol; razdeljena je v štiri snopiče, vsak v obsegu 14 tiskanih pol, tako, da bodo udje v štirih letih dobili celo knjigo v roke. Č. g. pisatelj L. Ferčnik, dekan v Žabnicah, kateri je na odborovo prošnjo priredbo knjige prevzel, osnove dosedanjega „slov. Goffine-ta“ bistveno ni spremenil, vendar pa je razlago in nauke vse skozi popravil in razširil.
2. „**Potovanje v Rim**.“ Spisal Jakob Gomilšak, pridigar pri sv. Antonu v Terstu. „Namen te knjige — pravi gosp. pisatelj — je družbenike podučevati o glavnem in najimenitnejšem mestu keršanskega sveta, pomnožiti spoštljivost do „svetega mesta Rima“ in ude poterditi v zvestobi in vdanosti do katoliške cerkve“. Potopis bode obsegal 10 tiskanih pol.
3. „**Občna zgodovina**.“ Spisuje g. profesor Josip Staré. Peti snopič, v obsegu 10 tiskanih pol, pripoveduje dogodbe srednjega veka do konca križarskih vojsk.
4. „**Umni sadjerejec**.“ Poduk, kako sadje pridelovati in ohranjovati, sadna drevesa in sadje spoznavljati in razločevati; spisal g. Franc Kuralt, profesor na slov. kmetijski šoli v Gorici. Poduku bode vverstenih 52 podob.
5. „**Slovenske večernice**“, XXXIV. zvezek v obsegu 8 tiskanih pol bode donášal obdarovane povesti, životopise, pesmi in druge kratkočasne spise.
6. „**Koledar za leto 1879**“ z imenikom vseh udov in raznoverstnim podučnim berilom v obsegu 13 tiskanih pol.
7. Poverjenikom, ki naberó v svoji fari 50 ali več udov, se bode razun naročenih knjig poslalo po verhu primerno število družbinih bukev iz prejšnjih let, da jih po svoji razsodbi razdelé ali šolam, ali farnim bukvarnicam, kacemu društvu ali drugim podobnim zavodom.

Po tem načertu si bode odbor prizadeval, da bode družba sv. Mohora tudi prihodnje leto rešila prevažno svojo nalogo v blagor in čest mile slov. domovine. Vi pa, dragi rojaki in rodoljubi! ki ste prepričani, da brez duševnega izobraženja narod ne najde prave poti do boljšega materialnega stanja, ne odtegnite odboru veljavne Vaše podpore, pomajgate zlasti družbinim po-

* Sl. vredništva slov. časnikov prosimo, da blagovolé to vabilo ponatisniti.

verjenikom, dekanijskim in farnim predstojnikom pri nabiranju družbinih udov. Kjerkoli se Vam priložno zdi, priporočajte družbo, razložite ljudstvu njen namen, povdarjajte njene koristi in prigovarjajte k obilnemu pristopu. Pri toliko neugodnih razmerah, ki dandanes stiskajo naš narod, bodi lepo cveteča družba sv. Mohora naša dika, naš ponos, naša tolažba!

Pri oglaševanju in vpisovanju naj se blagovoljno pazi na to-le:

1. Nabira družnikov naj se sklene z zadnjim dnevom mesca febr. 1878.

Veliko dela in sitnosti napravljajo družbi taki udi, ki ob določenem času svojih letnih doneskov ne odrajtajo. Vse častite stare in nove družnike torej nujno prosimo, naj nikar ne zabijo, ob pravem času k družbi pristopiti in letnino poverjenikom oddati, da bo potem mogoče, vse doneske vsaj do petega marca z vpisovalnimi polami vred v Celovec odposlati.

2. Letnina za vsako posamezno osebo ali ustanovo iznaša 1 gold., dosmertnina za posamezne osebe, za farne in šolske bukvarnice in društva (hiše ali cele družine se ne sprejemajo več za dosmertne ude) 15 gold. na enkrat, ali 8 gold. dvakrat v teku enega leta.

3. Kdor pervikrat v družbo stopi, naj pové, da je nov ud; imena naj se zapišejo razločno in sicer iz vsake fare zapored.

Tudi dosmertni udje naj se vsako leto vpišejo, da se njih imena ne spregledajo. Povdarjati imamo, da se dosmertni ud premeniti ne more in ne sme; naj se vsako leto zapiše tisto ime, katero je bilo vpisano od začetka. Lepo prosimo, število udov, dekanijo in zadnjo pošto na čelu vpisovanijskih pol zaznamovati, ob koncu pa dostaviti, koliko je starih, koliko novih udov in po kateri poti naj se knjige ob svojem času odpošljejo.

Imena družnikov naj se pošiljajo z denarjem vred pod naslovom: „Družba sv. Mohora“ franko v Celovec do 5. marca 1878.

4. Bukve se bodo razpošiljale meseca avgusta in septembra.

Razpošiljatev je vravnana tako, da vsak ud svoje knjige vsaj do vseh svetih prejme.

Knjige naj se sprejemajo kolikor mogoče po č. dekanijskih in farnih predstojnikih. Voznino za bukve mora pa vsak ud sam plačati čast. gosp. dekanijskemu ali farnemu predstojniku.

Bukve naravno po pošti naj prejemajo samo tisti družbeniki, ki jih po gori omenjeni poti dobiti ne morejo; letnini pa naj priplačajo še 20 kr. za kolek in razne stroške, ki jih taka pošiljatev družbi prizadeva.

V Celovcu dne 15. decembra 1877.

Družbin odbor.

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Za dekana in konsistorijska svetovalca sta imenovana č. gg.: Hofmaier Mih., fajmošter v Šmarji, za dekanijo Wolfsberg in Huber Alojzij fajmošter v Špitalu, za dekanijo v Spodnji Dravski Dolini.

C. g. Elsler Karl, kn. šk. tajnik in č. g. Viduc Jož., spiritual v Celovcu, sta imenovana za duhovna kn. škof. svetovalca. — Za dekanijske svetovalce so izvoljeni in potereni č. gg.: O. Sparl Rom. v Št. Pavlu za dekanijo Št. Andraž; Zojer Jož., mestni fajmošter v Wolfsbergu, za dekanijo Wolfsberg in Svetin Šim., fajmošter v Kamerčah, za dekanijo Spodnjo-Dravske doline. — Fare so dobili č. gg.: Werwitz Ign., beneficijat v Št. Vidu, faro Kotarče; Žerjav Mat., provizor v Medgorjah, faro Labud in Koller Jan. ml., provizor v Rovtah, faro v Cirknem.

Za provizorje gredó č. gg.: Krystyniak Andr. iz Cirknega v Št. Jakob v Lesah; Wedenik Mat. iz Št. Jakoba v Lesah v Medgorje; Randl Mat., iz Trebinja na Suho in na njegovo mesto Oraž Ant. za oskerbovalnega kaplana v Trebinje; Kočovsky Jož. kaplan v Smartnu pri Belaku, v Rovte. Č. g. Formas Fr., provizor v Labudu, gre za kaplana v Št. Martin blizu Belaka.

Umerl je dne 21. nov. č. g. Bramer Andr., dekan in fajmošter v Št. Andražu; dekanijska opravila so izročena č. g. Jäger-ju Mat., duh. svetovalcu v Št. Andražu in farno provizuro prevzame ondotni č. g. kaplan Winkler Janez.

Razpisani ste fari: Čanče do 30. decembra t. l. in Št. Andraž do 17. jan. l. 1878.